

 #YouToo?

Seksisme in België

Resultaten van de enquête #YouToo?

#MeToo

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN

.be

In de loop van 2020 liep de enquête #YouToo? naar de opvattingen en ervaringen van de Belgen in verband met gelijkheid en ongelijkheid van vrouwen en mannen. In de lange vragenlijst werd er onder andere gepeild naar de houding ten opzichte van de #MeToo-beweging. In deze bijdrage worden de resultaten daarvan besproken. De vraagstelling was als volgt: *“De #MeToo-beweging klaagt de straffeloosheid van seksueel geweld aan. Welke impact heeft de #MeToo-beweging op je gehad?”*

#MeToo niet kennen

1 op de 10 kent de #MeToo beweging niet. Er is geen significant verschil tussen vrouwen en mannen en ook niet naar leeftijd. Er bestaat wel een groot verschil naar regio: in Vlaanderen kent 5% de beweging niet, in Brussel 11% en in Wallonië 20%. Dit wijst er waarschijnlijk op dat de kennis over #MeToo niet, of niet hoofdzakelijk, via specifieke kanalen verspreid wordt, maar eerder via algemene media en dat er een verschil bestaat tussen de regio's in de mate waarin het thema behandeld wordt.

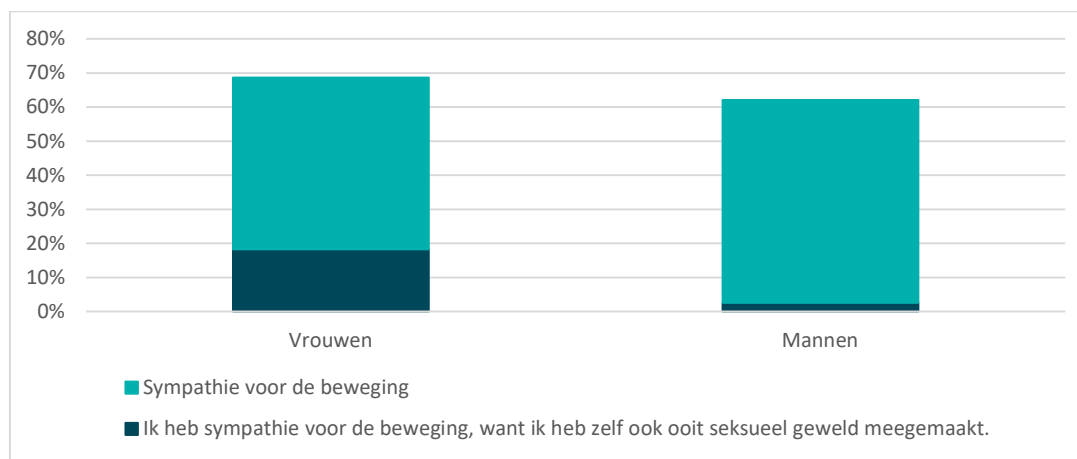
De enquête werd parallel afgenomen bij een aselechte steekproef van Belgen tussen de 18 en de 75 jaar en bij een groep geïnteresseerde inwoners van België via een bekendmakingscampagne.¹ Bij de deelnemers aan de open enquête ligt de kennis van de beweging telkens een stuk hoger dan in de toevalssteekproef.

Sympathie...

Om hun houding ten opzichte van #MeToo te omschrijven, konden respondenten meerdere stellingen aanvinken in een lijst. De verschillen tussen vrouwen en mannen zijn telkens statistisch significant.

69% van de vrouwen en 62% van de mannen geeft aan sympathie te hebben voor de beweging of er zich sterker door te voelen. Bij vrouwen geeft een veel groter percentage aan dat ze sympathie hebben omdat ze zelf ook seksueel geweld hebben meegemaakt: 18% van de vrouwen tegenover 3% van de mannen.

Grafiek 1: Sympathie voor de #MeToo-beweging

Bron: IGVM, enquête #YouToo? 2020 (gew.st.)

¹ De gepresenteerde percentages zijn gebaseerd op de gewogen steekproefresultaten (gew.st.).

Meer informatie over het onderzoek:

https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/discriminatie/seksisme/enquete_youtoo

...of niet

Dat neemt niet weg dat er omgekeerd ook mensen zijn die seksueel geweld hebben meegemaakt die zich niet herkennen in de beweging: 6% van de vrouwen en 2% van de mannen voelen zich er niet echt bij betrokken, ondanks eigen ervaringen met seksueel geweld.

Daarnaast zeggen nog eens 8% van de vrouwen en 16% van de mannen dat het hen allemaal eerder koud laat.

Impact

9% van de vrouwen en 3% van de mannen geven aan dat de beweging hen sterker heeft gemaakt, terwijl 2% van de vrouwen en 6% van de mannen zich er eerder onzeker door voelen.

Commentaren

Zoals bij heel wat andere vragen, hadden respondenten de gelegenheid om een extra toelichting te schrijven bij hun antwoorden. 294 mensen gingen hierop in. Voor dit thema is het zinvol een onderscheid te maken tussen de antwoorden van de steekproefgroep en die uit de open enquête.

In de commentaren uit de steekproefgroep komt heel vaak terug dat de #MeToo-beweging belangrijk is, zaken bespreekbaar heeft gemaakt en voor een bewustmaking heeft gezorgd. Er wordt ook vaak gewezen op een negatieve evolutie in de beweging, dat ze misbruikt zou worden op individueel en maatschappelijk niveau om zaken te forceren. De term 'overdreven' komt regelmatig terug. Verder zou ze polariserend zijn door vrouwen en mannen tegenover elkaar uit te spelen. Enkele mannen vermelden dat er onduidelijkheid bestaat over normen en verwachtingen. Bij vrouwen is er een licht overwicht aan positieve reacties, bij mannen een licht overwicht aan kritische reacties.

Wie voert het debat?

In de open enquête komen dezelfde zaken aan bod, maar zijn de antwoorden veel sterker gepolariseerd en veel meer uitgesproken. In verhouding zijn er veel meer pro-houdingen bij vrouwen en veel meer anti-houdingen bij mannen.

Bij de vrouwen verduidelijken opnieuw heel wat respondenten dat de beweging belangrijk is en dat ze voor bewustmaking zorgt, zowel op persoonlijk, als op maatschappelijk vlak. Daarnaast getuigen ook heel wat slachtoffers dat ze er moed uit hebben geput doordat ze zich niet langer alleen voelen, dat de beweging *empowerend* werkt. Er zijn ook vrij veel vrouwen die kritiek leveren. De beweging zou goed begonnen zijn, maar misbruikt worden om met mensen af te rekenen zonder enig bewijs. Enkele vrouwen wijzen erop dat de beweging niet inclusief is en hoofdzakelijk bestaat voor en door witte carrièrevrouwen. Hier en daar wordt de term 'ontspoord' gebruikt. De beweging zou verder te weinig analytisch zijn en geen onderscheid maken tussen lichtere en zwaardere vormen van seksueel geweld. Bovendien worden er kanttekeningen geplaatst bij de '*trial by social media*'. Het doel is goed, maar de methode niet. Er zijn ook slachtoffers die de beweging te confronterend vinden, die zelf liever niet spreken over wat hen overkomen is, of die de getuigenissen te weinig geloofwaardig vinden in vergelijking met hun eigen ervaringen.

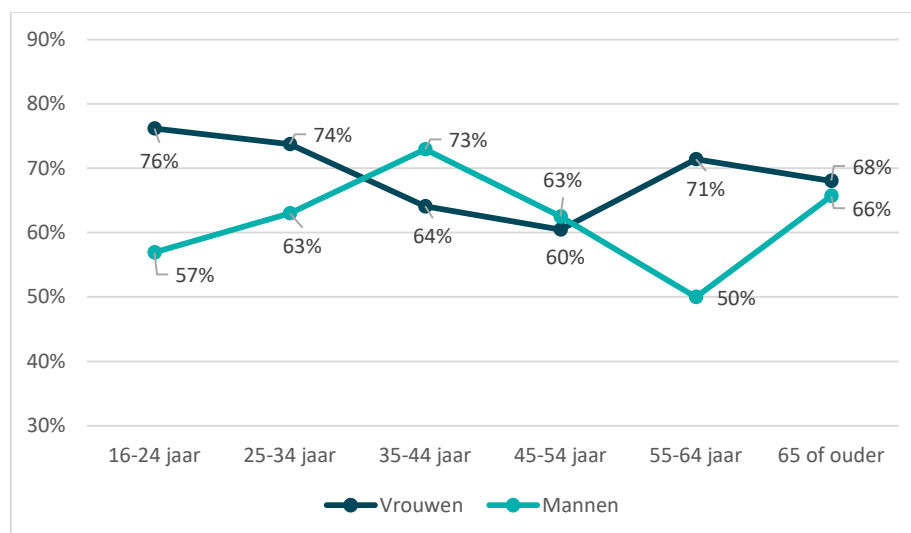
Bij de mannen liggen de verhoudingen omgekeerd. Daar is er erg veel kritiek en minder steun. De beweging wordt polariserend genoemd en stigmatiserend voor mannen. Ze zou ook voor veel onrust en onduidelijkheid zorgen en de dagelijkse omgang bemoeilijken. De samenleving zou preutser worden. Naast 'overdreven' valt zelfs een term als 'toxisch feminisme'. Verder zou ze vrouwen afschilderen als 'zwak' en ongelijkheid in de hand werken doordat ze bepaalde stereotypen net versterkt. Bovendien zou ze blind zijn voor mannelijke slachtoffers en al helemaal voor vrouwelijke daders.

De antwoorden uit de open enquête weerspiegelen veel sterker het debat uit de sociale media. Die meningen zijn niet op dezelfde manier verspreid bij de doorsnee bevolking. Dat doet de vraag rijzen: wie voert eigenlijk het debat? Zowel de positieve, als de negatieve visies getuigen regelmatig van een duidelijk inzicht in de materie. De uitgesproken meningen zijn ook een indicatie dat mensen al eerder over het thema hebben nagedacht. Op zich is dat niet zo verrassend. De open enquête werd onder andere bekendgemaakt via een Facebookcampagne. Het doelpubliek was vrij ruim omschreven, maar de Facebookalgoritmes gaan actief op zoek naar profielen die gemakkelijk reageren op de betrokken thema's, zodat mensen met een uitgesproken mening, die die mening ook regelmatig onder woorden brengen, wellicht makkelijker door de robots werden uitgekozen.²

Een generatiekloof?

De #MeToo-beweging wordt vaak gelinkt aan de jongste generatie feministen. De data bevestigen niet dat er een generatiekloof zou bestaan. Al zit er wel een curve in sympathie voor de beweging naar leeftijd.³ Die is overigens omgekeerd bij vrouwen en mannen. Voor vrouwen ligt die hoger bij jongeren en ouderen, voor mannen net bij de middengroep. Het minst weerklank is er bij mannen van 55 tot 64 jaar. Het meest bij vrouwen jonger dan 25 jaar. Bij mannen is er het meest sympathie te vinden bij de 35 tot 44-jarigen. Bij vrouwen het minst bij de 45 tot 55-jarigen.

Grafiek 2: Sympathie voor de #MeToo-beweging naar leeftijdscategorie

Bron: IGVM, enquête #YouToo? 2020 (gew.st.)

² Eigenlijk is dit een voorbeeld van de *self fulfilling prophecy* waar algoritmes vaak toe leiden, het is een Facebook *fallacy*.

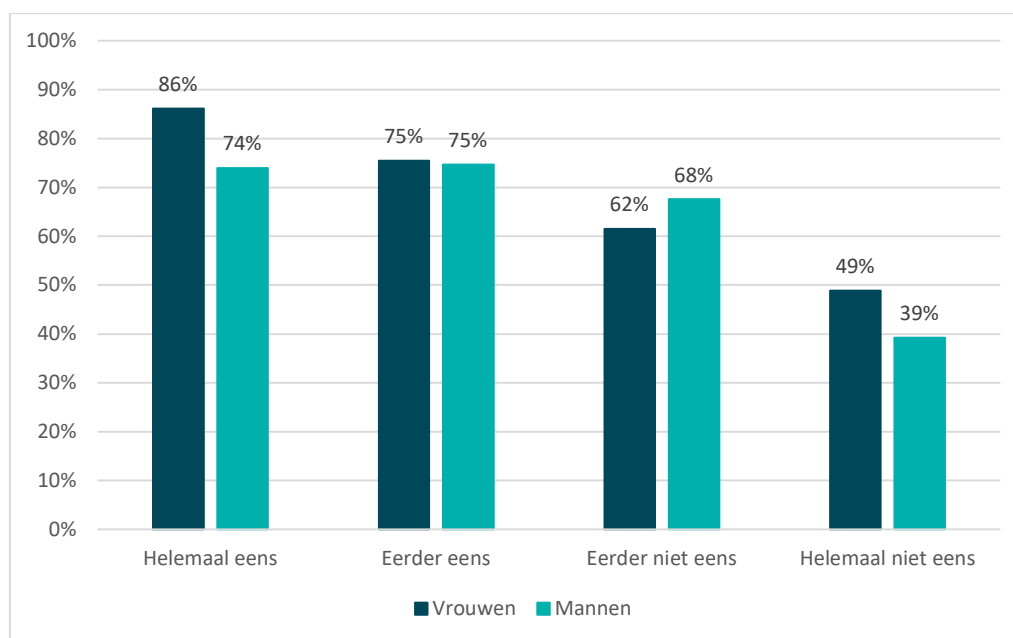
³ De verschillen zijn statistisch niet significant.

Verband met andere ideeën

Sympathie voor de #MeToo-beweging hangt sterk samen met andere ideeën. De kans dat iemand sympathie voelt voor de #MeToo-beweging of aangeeft zich er sterker door te voelen is beduidend groter voor wie zich feminist noemt, gendergelijkheid essentieel vindt of wie onrechtvaardige structuren aan de basis van ongelijke kansen ziet. De kans wordt kleiner voor wie het belang van gelijke kansen relateert en daar individuele verdienste tegenover plaatst. Het belang van gelijke kansen voor mannen benadrukken, heeft enkel voor mannen een significant negatief verband met sympathie voor de beweging, maar niet voor vrouwen. Voor vrouwen blijkt dat net zo goed een feministische stelling als een on-feministische stelling te zijn.

Respondenten werden gevraagd in welke mate ze zich herkenden in de uitspraak 'Ik ben feminist-e'. De antwoordmogelijkheden varieerden van helemaal eens tot helemaal oneens. Zowel voor vrouwen als voor mannen is er een sterk significant verband met sympathie voor de #MeToo-beweging. Mensen die zich helemaal geen feminist-e noemen, hebben het minst sympathie voor de #MeToo-beweging, maar zelfs bij hen blijft 49% van de vrouwen en 39% van de mannen wel nog achter de beweging staan. Een beweging tegen de straffeloosheid van seksuele geweld gaat dus duidelijk breder dan feminisme.

Grafiek 3: Sympathie voor de #MeToo-beweging naar de mate waarin iemand zich herkent in de uitspraak 'Ik ben feminist-e'

Bron: IGVM, enquête #YouToo? 2020 (gew.st.)

Responseeffecten

Een verschil dat in studies dikwijls buiten beeld blijft, is de keuze om al dan niet deel te nemen aan een enquête. Door die keuze vooraf zijn er mensen die niet bevroegd worden. Met een naam als #YouToo? is het aannemelijk dat de bekendmakingscampagne voor de open enquête makkelijker de aandacht trok van mensen met een uitgesproken mening over #MeToo. Het aandeel mensen dat aangeeft de

#MeToo-beweging niet te kennen is er inderdaad maar de helft van in de steekproef, al blijven de verschillen naar regio wel bestaan.

Voor analyses met betrekking tot geweldervaringen en opvattingen zijn er in dit onderzoek regelmatig grote verschillen tussen de steekproefgroep en de open enquête. Een uitgesproken mening hebben voor of tegen feminisme, of zelf geweld hebben meegemaakt zijn blijkbaar redenen om deel te nemen aan de enquête. Bovendien blijkt dat wie gendergelijkheid essentieel vindt, in verhouding net iets vaker de vragenlijst tot het einde invult. Voor wie door het Rijksregister toevallig geselecteerd werd in de steekproef en een uitnodiging per brief ontving, gelden die effecten in veel mindere mate.

De resultaten van de analyses worden per thema voorgesteld en kunnen worden gedownload via:

<https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/discriminatie/seksisme>

Colofon

Uitgever:

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Victor Hortaplein 40, 1060 Brussel

02 233 44 00

gelijkheid.manvrouw@igvm.belgie.be

igvm-iefh.belgium.be

Dataverzameling:

M.A.S., Market Analysis & Synthesis

Brusselsesteenweg 46a

3000 Leuven

Verantwoordelijke uitgever:

Michel Pasteel, Directeur van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Auteur:

Hildegard Van Hove

Depotnummer:

D/2022/10.043/20

Cette publication est également disponible en français.